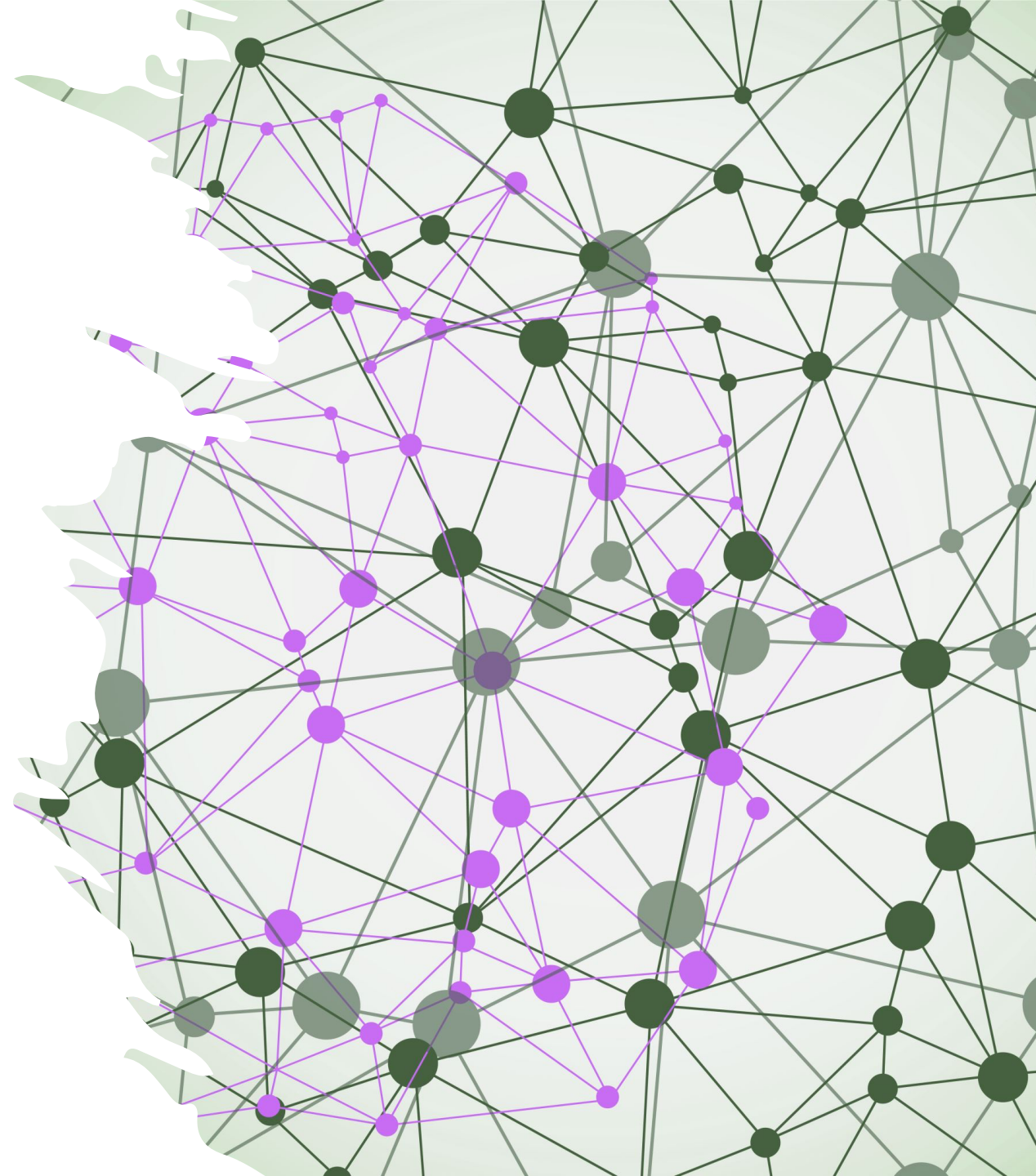

กฎหมายลักษณะนิติกรรม

CIM2109 กฎหมายธุรกิจ

อาจารย์นฤมล ชมโฉม

ความหมายของนิติกรรม

นิติกรรม หมายถึง การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

การกระทำที่จะเป็นนิติกรรม จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. นิติกรรมเกิดขึ้นด้วยการแสดงเจตนากระทำการของบุคคล
2. ต้องเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย
3. ต้องเป็นการกระทำด้วยใจสมัคร
4. ต้องเป็นการกระทำที่มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล
5. ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ

1. นิติกรรมเกิดขึ้นด้วยการแสดงเจตนากระทำการของบุคคล

- นิติกรรมต้องเป็นการกระทำของบุคคล แต่หากเป็นการกระทำของสัตว์หรือสิ่งของย่อมไม่เป็นนิติกรรม แต่การกระทำที่เป็นนิติกรรมนั้นจะแสดงเจตนาออกมาให้คนอื่นเห็นและทราบว่ามี ความประสงค์อย่างไร

2. ต้องเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

- นิติกรรมต้องเป็นการกระทำที่ชอบหรือถูกต้องกฎหมาย หากบุคคลแสดงเจตนาทำนิติกรรมโดยไม่ชอบ ก็จะถือว่านิติกรรมนั้นโมฆะ

3. ต้องเป็นการกระทำด้วยใจสมัคร

- การแสดงเจตนาออกมาโดยอิสระและตรงกับความรู้สึก ปราศจากความสำคัญผิดหรือถูกทำกลล่อหลอ หลอกหลวงหรือขู่เข็ญบังคับ หากบุคคลแสดงเจตนาโดยสมัครใจอาจทำให้นิติกรรมนั้นมีผล

4. ต้องเป็นการกระทำที่มุ่งโดยตรงต่อการผูกพันสัมพันธฉันท์ระหว่างบุคคล

- หากบุคคลกระทำการโดยไม่มุ่งผูกพันทางกฎหมาย ต่อบุคคลอื่นการกระทำไม่ว่าจะเป็นการแสดงอัธยาศัยไมตรีก็ตาม การกระทำเหล่านี้ย่อมไม่เป็นนิติกรรม

5. ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ

- การเคลื่อนไหวแห่งสิทธิ ได้แก่ การก่อ การเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือ ระงับสิทธิ การทำนิติกรรมซื้อขาย

ความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรม

- บุคคล หมายถึง สิ่งที่สามารถมีสิทธิและหน้าที่ได้ตามกฎหมาย ดังนั้น โดยหลักแล้วบุคคลย่อมมีความสามารถในการทำนิติกรรมได้ทั้งสิ้น เว้นแต่บุคคลนั้นจะเป็นผู้ย่อความสามารถหรือกฎหมายจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรมไว้ ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือคุ้มครองผลประโยชน์ของบุคคลเหล่านั้น
- ผู้ย่อความสามารถ หมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้
 1. ผู้เยาว์ หมายถึง บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย ซึ่งบุคคลจะบรรลุนิติภาวะได้ มีเงื่อนไขดังนี้
 - ก. อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์

ความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรม (ต่อ)

ข. ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการสมรสตามกฎหมายนั้นจะทำได้เมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ โดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมของทั้งสองฝ่าย หรือหากมีอายุน้อยกว่า 17 ปี หากมีเหตุสมควรและมีดุลพินิจของศาลอนุญาตให้สมรสได้ บุคคลดังกล่าวจะกลายเป็นบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย แม้ต่อมาหย่าขาดจากกันขณะอายุยังไม่ถึง 20 ปี ก็ยังคงเป็นบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะเช่นเดิม

ความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรม (ต่อ)

2. คนไร้ความสามารถ หมายถึง คนวิกลจริตที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และตั้งผู้อนุบาลเป็นผู้ดูแลคนไร้ความสามารถ การทำนิติกรรมของคนไร้ความสามารถนั้น คนไร้ความสามารถจะทำนิติกรรมโดยลำพังไม่ได้ หรือทำโดยได้รับความยินยอมจากผู้อนุบาลไม่ได้ มิฉะนั้นนิติกรรมจะตกเป็นโมฆียะ

3. คนเสมือนไร้ความสามารถ หมายถึง คนที่ไม่ถึงกับวิกลจริต แต่มีเหตุบกพร่องบางประการไม่สามารถจัดการงานของตนได้ ศาลจึงตั้งผู้ดูแลคนเสมือนไร้ความสามารถ เรียกว่า ผู้พิทักษ์

ความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรม (ต่อ)

การทำนิติกรรม โดยหลักคนเสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรมได้โดยลำพัง ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ แต่มีข้อยกเว้นในการทำนิติกรรมบางประเภทเท่านั้นที่กฎหมายกำหนดให้คนเสมือนไร้ความสามารถต้องได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือโดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์

หากฝ่าฝืนนิติกรรมตกเป็นโมฆียะ เช่น การกู้ยืมหรือให้กู้ยืมเงิน นำทรัพย์สินไปลงทุนการรับประกัน การให้โดยเสน่หา การเสนอกดีต่อศาล หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ เป็นต้น

ความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรม (ต่อ)

4. คู่สมรส หมายถึง สามีภรรยาที่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายโดยหลักแล้วคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสามารถทำนิติกรรมโดยลำพังตนเองได้ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

แต่มีข้อยกเว้นในการทำนิติกรรมบางประเภทเท่านั้น ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินที่เป็นสินสมรส กฎหมายกำหนดให้การทำนิติกรรมนั้น ๆ คู่สมรสโดยต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก่อน หากฝ่าฝืนนิติกรรมตกเป็นโมฆียะ

เช่น ขาย แลก เปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่า 3 ปี ให้กู้ยืมเงินให้โดยเสน่หา ประนีประนอมยอมความหรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย เป็นต้น

ประเภทของนิติกรรม

1. นิติกรรมฝ่ายเดียว

นิติกรรมซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลฝ่ายเดียว เมื่อบุคคลฝ่ายเดียวแสดงเจตนาทำนิติกรรมก็เกิดผลเป็นนิติกรรมทันที เช่น พิณัยกรรม การปลดหนี้ คำมั่นว่าจะซื้อขาย เป็นต้น

2. นิติกรรม 2 ฝ่าย

นิติกรรมที่เกิดขึ้นได้โดยการแสดงเจตนาตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป เช่น สัญญาต่างๆ เป็นต้น

นิติกรรมฝ่ายเดียว

- พันัยกรรม
- การปลดหนี้
- คำมั่นว่าจะซื้อจะขาย

นิติกรรม 2 ฝ่าย

- สัญญาซื้อขาย
- สัญญาแลกเปลี่ยน
- สัญญาเช่าทรัพย์สิน
- สัญญาเช่าซื้อ
- สัญญาจ้างแรงงาน
- สัญญาจ้างทำของ
- สัญญาจำนำ
- สัญญาจำนอง
- สัญญาให้โดยเสน่หา
- สัญญายืมใช้คงรูป
- สัญญายืมใช้สิ้นเปลือง เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของนิติกรรม

- การใดมีวัตถุประสงค์ เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ
- นิติกรรมจะเป็นโมฆะ ถ้ามีวัตถุประสงค์ดังนี้
 1. เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย
 2. เป็นการอันพ้นวิสัย
 3. เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

โมฆะ โมฆียะ โมฆะกรรม

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- โมฆะ หมายถึง เสียเปล่า ไม่มีผลบังคับหรือผูกพันตามกฎหมาย เช่น สัญญาเป็นโมฆะไม่มีผลผูกพันมาตั้งแต่ต้น
- โมฆียะ หมายถึง อาจเป็นโมฆะได้ เมื่อมีการบอกล้าง หรือมีผลสมบูรณ์เมื่อมีการให้สัตยาบัน
- โมฆะกรรม หมายถึง นิติกรรมที่เสียเปล่า สูญเปล่า ไม่มีผลในกฎหมายแต่อย่างใด เป็นนิติกรรมที่ไม่สมบูรณ์ แต่ยังใช้ได้จนกว่าจะถูกบอกล้าง ถ้าไม่บอกล้างโมฆียกรรมนั้น ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ก็ทำให้นิติกรรมนั้นสมบูรณ์ จะบอกล้างไม่ได้ หรือถ้าให้สัตยาบันแก่โมฆียกรรม ก็ทำให้นิติกรรมนั้นสมบูรณ์เช่นเดียวกัน

เหตุผลที่ทำให้นิติกรรมเป็นโมฆะ

- วัตถุประสงค์ของนิติกรรมไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- นิติกรรมทำผิดแบบตามที่กฎหมายกำหนด
- การแสดงเจตนาของผู้ทำนิติกรรมบกพร่อง
- นิติกรรมที่เป็นโมฆียะ และถูกบอกเลิกแล้ว

บุคคลผู้มีสิทธิบอกกล่าวโมฆียะกรรม

1. ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้เยาว์ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ผู้เยาว์จะบอกกล่าวก่อนที่ตนบรรลุนิติภาวะก็ได้ ถ้าได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
2. บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ เมื่อบุคคลนั้นพ้นจากการเป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้ว หรือผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี แต่คนเสมือนไร้ความสามารถจะบอกกล่าวก่อนที่ตนจะพ้นจากการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ได้ถ้าได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์
3. บุคคลผู้แสดงเจตนาเพราะสำคัญผิด หรือถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่

บุคคลผู้มีสิทธิบอกล้างโมฆียะกรรม (ต่อ)

4. บุคคลวิกลจริตผู้กระทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะตามมาตรา 30 ในขณะที่จริตของบุคคลนั้นไม่วิกลแล้ว

5. ถ้าบุคคลผู้กระทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะ ถึงแก่ความตายก่อนมีการบอกล้างโมฆียะกรรม ทายาทของบุคคลดังกล่าวอาจบอกล้างโมฆียะกรรมนั้นได้

แบบของนิติกรรม

การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็นโมฆะ

1. แบบที่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การซื้อขาย อสังหาริมทรัพย์
2. แบบที่ต้องจดทะเบียนต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การจดทะเบียนสมรส
3. แบบที่ต้องทำเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่าย เมือง การทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับ
4. แบบที่ต้องทำเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย เช่น การเช่าซื้อ การตกลงคิด ดอกเบี้ยทบต้น

การแสดงเจตนาลวงและนิติกรรมอำพราง

- การแสดงเจตนาลวง คือ โดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นโมฆะ แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต และต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาลวงนั้นมิได้
- ถ้าการแสดงเจตนาลวงตามวรรคหนึ่งทำขึ้นเพื่ออำพรางนิติกรรมอื่นให้นำบทบัญญัติของกฎหมายอันเกี่ยวกับนิติกรรมที่ถูกลำพรางมาใช้บังคับ

1. การแสดงเจตนาลวง

- เป็นเรื่องคู่กรณีสมคบกันแสดงเจตนาออกมาโดยในใจจริงต่างไม่ประสงค์จะให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมานั้น แต่สมคบกันแสดงเจตนาออกมาเพื่อลวงบุคคลอื่น การแสดงเจตนาเช่นนี้เป็นโมฆะ แต่ห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตและต้องเสียหายจากการแสดงเจตนาลวงนั้น

2. นิติกรรมอำพราง

- เป็นเจตนาลวงที่แสดงออกมาเพื่อปกปิด หรือพรางตาคนภายนอกทั้งหลายไม่ให้รู้เห็นนิติกรรมอันแท้จริง กฎหมายไม่ยอมรับว่านิติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีอยู่ เพราะแท้จริงคู่กรณีไม่มีเจตนาที่จะทำนิติกรรมนั้นเลย แต่ให้ใช้บังคับตามนิติกรรมที่ถูกปกปิดอำพรางไว้

ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม

- การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม เป็นโมฆะ
- ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม และความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เป็นต้น
- ความสำคัญผิดซึ่งเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของบุคคลผู้แสดงเจตนา การแสดงเจตนา^{นั้น}ไม่เป็นโมฆะ

ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน

- การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล หรือทรัพย์สิน เป็นโมฆียะ
- ความสำคัญผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติ ซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าว การเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น
- ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล เป็นการทำนิติกรรมกับบุคคลที่เราประสงค์จะทำนิติกรรมด้วย แต่บุคคลนั้นไม่มีคุณสมบัติตามที่เราต้องการ การแสดงเจตนาตกเป็นโมฆียะ
- ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สิน เป็นการทำนิติกรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์แห่งนิติกรรมเป็นทรัพย์สิน แต่ทรัพย์สินนั้นไม่มีคุณสมบัติตามที่เราต้องการ การแสดงเจตนาตกเป็นโมฆียะ

ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน (ต่อ)

- ความสำคัญผิดซึ่งเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ความสำคัญผิดตามมาตรา 156 หรือมาตรา 157 ซึ่งเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของบุคคลผู้แสดงเจตนา บุคคลนั้นจะถือเอาความสำคัญผิดนั้นมาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนไม่ได้

- การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล หรือทรัพย์สิน เป็นโมฆียะ

การแจ้งเตือนเพราะถูกกลั่นแกล้ง

- การแจ้งเตือนเพราะถูกกลั่นแกล้งเป็นโมฆียะ
- การถูกกลั่นแกล้งที่จะเป็นโมฆียะตามวรรคหนึ่ง จะต้องถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีกลั่นแกล้งดังกล่าว การอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น
- ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาเพราะถูกกลั่นแกล้งโดยบุคคลภายนอก การแสดงเจตนา นั้นจะเป็นโมฆียะต่อเมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงกลั่นแกล้งนั้น

การแสดงเจตนาเพราะถูกข่มขู่

- การแสดงเจตนาเพราะถูกข่มขู่เป็นโมฆียะ
- การข่มขู่ที่จะทำให้การใดตกเป็นโมฆียะนั้น จะต้องเป็นการข่มขู่ที่จะให้เกิดภัยอันใกล้จะถึง และร้ายแรงถึงขนาดที่จะจูงใจให้ผู้ถูกข่มขู่มีมูลต้องกลัว ซึ่งถ้ามิได้มีการข่มขู่เช่นนั้น การนั้นก็ คงจะมีได้กระทำขึ้น

การกระทำใด เป็นนิติกรรม

พิจารณาว่า ข้อใดเข้าเกณฑ์ดังกล่าวใหม่

1. นิติกรรมเกิดขึ้นด้วยการแสดงเจตนากระทำกรของบุคคล
2. ต้องเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย
3. ต้องเป็นการกระทำด้วยใจสมัคร
4. ต้องเป็นการกระทำที่มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล
5. ต้องเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในสิทธิ

เราไปซื้อขนมใน 7/11

คุณป้าทำพินัยกรรม

นายเอ ประมาทขับรถชนคนตาย

นางเอ ไปรับจ้างตัดหญ้า

ชาย หญิง จดทะเบียนสมรสกัน

การลักทรัพย์ผู้อื่น

อาจารย์เผลอเดินเหยียบบเท้าคนอื่น

กรณีศึกษา

- ข้อที่ 1 นาย ก อายุ 18 ปี ซื้อรถจักรยานยนต์ 1 คัน จากร้าน นาย ข. ราคา 38,000 บาท โดยไม่ได้บอกให้มารดา นาย ก. ทราบ หลังจากซื้อรถจักรยานยนต์มาได้ 7 วัน มารดา นาย ก. ทราบเรื่อง จึงแสดงเจตนาบอกล้างสัญญาซื้อขายจักรยานยนต์ โดย มารดา นาย ก. ได้ทำหนังสือบอกล้างสัญญาซื้อขายดังกล่าว
- ดังนั้น การแสดงเจตนาของมารดา นาย ก. ที่จะบอกล้างสัญญาซื้อขายจักรยานยนต์ระหว่าง นาย ก. และนาย ข. ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ

- ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19 “บุคคลที่สามารถทำนิติกรรมที่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการบรรลุนิติภาวะ โดยใช้อายุของบุคคลนั้นๆ เป็นเกณฑ์ กล่าวคือ บุคคลใดมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์แล้ว ย่อมบรรลุนิติภาวะโดยปริยาย”
- ผู้เยาว์ไม่อาจทำนิติกรรมใดๆ ได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน มิฉะนั้น ผลของการกระทำนิติกรรมไปโดยฝ่าฝืนความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม สัญญาหรือนิติกรรมนั้นๆ ย่อมเป็นโมฆียะ
- ดังนั้น การแสดงเจตนาของมารดา นาย ก. ที่จะบอกล้างสัญญาซื้อขายจักรยานยนต์ระหว่าง นาย ก. และนาย ข. สามารถทำได้ เพราะสัญญาหรือนิติกรรมนั้น มีผลเป็นโมฆียะ เนื่องจาก นาย ก. เป็นผู้เยาว์ และยังไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน

กรณีศึกษา

- ข้อที่ 2 นาย ก อายุ 18 ปี ซื้อรถจักรยานยนต์ 1 คัน จากร้าน นายมานี ราคา 38,000 บาท โดยไม่ได้บอกให้มารดา นาย ก. ทราบ หลังจากซื้อรถจักรยานยนต์มาได้ 7 วัน มารดา นาย ก. ทราบเรื่อง จึงแสดงเจตนาบอกล้างสัญญาซื้อขายจักรยานยนต์ โดย มารดา นาย ก. ได้ทำหนังสือบอกล้างสัญญาซื้อขายดังกล่าว แล้วมอบให้ นาย ส้ม ถูไปมอบให้ นาย ข. แต่ปรากฏว่านาย ข. ไม่อยู่ นายส้มจึงได้ส่งหนังสือบอกล้างสัญญานั้น ให้แก่ นางแดง เจ้าของร้านค้าที่อยู่ติดกันกับร้านนาย ข. และนางแดง จึงรับไว้แทน
- ดังนั้น การแสดงเจตนาของมารดา นาย ก. ที่จะบอกล้างสัญญาซื้อขายจักรยานยนต์ระหว่าง นาย ก. และนาย ข. มีผลสมบูรณ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ

- ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 169 วรรคแรก “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า ให้ถือมีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา..”
- จะเห็นได้ว่า การแสดงเจตนา นั้น มิได้ถูกส่งไปอยู่ในมือของ ผู้รับการแสดงเจตนาแล้ว โดยไม่ต้องคำนึงว่า ผู้รับการแสดงเจตนา นั้น จะได้ทราบถึงการแสดงเจตนา นั้นหรือไม่
- กรณีศึกษา พบว่า การที่มารดา นาย ก. ได้ทำหนังสือบอกล้างสัญญาซื้อขายรถจักรยานยนต์ ระหว่าง นาย ก. และ นาย ข. นั้น แล้วมอบให้นาย ส้ม ถือเอกสารไปส่งให้นาย ข. ที่ร้าน แต่ปรากฏว่า นาย ข. ไม่อยู่ และได้ฝากเอกสารกับ นางแดง ที่อยู่ร้านข้างๆ ไว้แทนนั้น
- กรณีเช่นนี้ ถือว่า เป็นการแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า เมื่อหนังสือบอกล้างสัญญาซื้อขาย ไม่ได้อยู่ในมือของ นาย ข. จึงยังถือไม่ได้ว่าการแสดงเจตนาของมารดา นาย ก. ได้ไปถึง นาย ข. ดังนั้น การแสดงเจตนาของมารดา นาย ก. ที่จะบอกล้างสัญญาซื้อขายนั้น จึงยังไม่มีผลสมบูรณ์

แบบฝึกหัด

ข้อที่ 1 นิติกรรมคืออะไร

ข้อที่ 2 องค์ประกอบของนิติกรรมประกอบด้วยกี่องค์ประกอบ จงอธิบาย

ข้อที่ 3 นิติกรรมที่กี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย

ข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ของนิติกรรมมีอะไรบ้าง

ข้อที่ 5 บุคคลที่หย่อนความสามารถมี 4 ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย

ข้อที่ 6 จงอธิบายความหมายของคำว่า “โมฆะ โมฆียะ โมฆียกรรม”